

DE BALIEKOUTER EN DE MANDELVALLEI

We verkennen een wandeling aan de hand van het ontwerp van Dirk Verhaeghe. We starten in het provinciedomein de Baliekouter (A) – 51 ha groot. De weiden en hooilanden worden er eind april met een lila tapijt van pinksterbloemen gekleurd ¹. Vervolgens genieten we van de immense bloesempracht (B) van de talrijke fruitboomgaarden. We stappen verder langs de Mandel (C) die in vroegere tijden als een kronkelende, levende beek naar de Leie stroomde. De vergane glorie van meanders vinden we nog terug in enkele restanten van afgesneden armen. Na de in de diepte stromende Mandel vaarwel gezegd te hebben, draaien we langs een industriële pluimveeslachterij het binnenland in. We keren naar de Baliekouter terug langs het rustige en vlakke Vlaamse landbouwlandschap waarin nog enkele historische bouwwerken onze aandacht zullen trekken.

BERNARD DECOCK

WANDELPARCOURS

¹ Aan de ingang van de parking in de Ommegangstraat bevindt zich de Catharinakapel (D). Het is een kleine omweg waard voor diegenen die interesse in historisch erfgoed hebben.

Stap naar de hoek van de parking (in het verlengde van de inrijweg - zie kaart Baliekouter). We volgen bij het bord "Start wandeling -Mandelwandeling 2,1 km" eerst de blauwe bordjes. Let op de weelderige groei van het Robertskruid in de bosrand. Als het pad langs een speelplaats in het bos slingert, sla dan rechts een smal pad in (juist voor de zitbank). Vervolg de brede bosweg naar rechts. We verlaten het bos en krijgen een betoverend panorama op de Mandelvallei ².

verder de blauwe pijlen tot een pad dat langs de Mandel loopt. Hou daar links, om langs de Mandel te stappen. Sla na ongeveer 440 m een pad naar links in. Het pad wordt met knotwilgen afgezoomd. Negeer het kruisende pad en stap de natte strook via de houten vlonders over. ³ Het pad wordt met elzen geflankeerd. Sla verder het pad naar rechts in. Sla het eerstvolgende pad naar rechts in (niet de blauwe pijl volgen – er werd een rode pijl op een boom geschilderd). Links merken we nestgelegenheid voor ooievaars op. ⁴ Sla het kiezelpad naar links in. Na zowat 100 meter net na een afwatering, die door knotwilgen begeleid wordt, stap je rechts een gemaaide weidestrook op. Het pad zwenkt vervolgens naar links om verder op een ander pad uit te monden. Hou daar links. Stap langs de oude knotwilgen naar de hoger gelegen weg toe.

Gegevens:

De wandeling loopt voornamelijk over rustige landbouwwegen. In het provinciedomein de Baliekouter zijn enkele paden onverhard. Bij nat weer kunnen de paden in het domein behoorlijk drassig zijn.

- **Startpunt:**
Parking provinciedomein de Baliekouter, Ommegangstraat, Wakken
- **Afstand:** 8,5 km
- **Markeringen:**
Wandel vooral tussen half april en half mei om van de bloesempracht van de fruitbomen te kunnen genieten. Combineer de wandeling eventueel met een bloesemwandeling (B).

Download de wandeling via deze QR-code of www.natuurkoepel.be/wandelingen_klimop

5

5 Stap de weg naar rechts op. (Wie het spreekwoordelijke noorden in het domein is kwijtgeraakt, begeeft zich dan het best naar het bezoekerscentrum - zie kaart Baliekouter. Stap met de rug naar het bezoekerscentrum dan rechts de straat op richting de brug over de Mandel).

6

2 Stap de brug (de Teeuwkensbrug of het Teeuwenbrugje) over de Mandel over. Links priemt de toren van de SS.-Petrus en Catharina Kerk boven de dorpskom uit. Sla de Driekoningenstraat rechts in (of volg bij Fknp 8, de richting 3 of volg het bordje O'Bio zelfpluktuin). Net na het huis vind je rechts in de diepte het restant van een oude Mandelarm. De straat wordt al snel door hagen en boomgaarden geflankeerd. De bloesempracht van de fruitbomen is begin mei overweldigend. 6 Stap de straat uit. Let verder onderweg op de Mandelvallei met zijn meersen en poelen. De straat wordt de Dentergemstraat als we op het grondgebied van Oostrozebeke wandelen. Negeer de Berkstraat die naar rechts naar de Mandel toe loopt. Let onderweg op afgesneden meanders van de Mandel. 7 We wandelen op de Dentergemstraat tot aan een kippenslachterij Damaco-Kipco aan onze linkerkant. De borden E17/E403 zijn bedoeld voor het talrijke vrachtverkeer dat de geslachte kippen naar het buitenland moet brengen. Het vlees gaat naar het buitenland, de stront blijft in Vlaanderen. Hoelang wil een samenleving nog in dergelijk idioot verhaal meegaan?

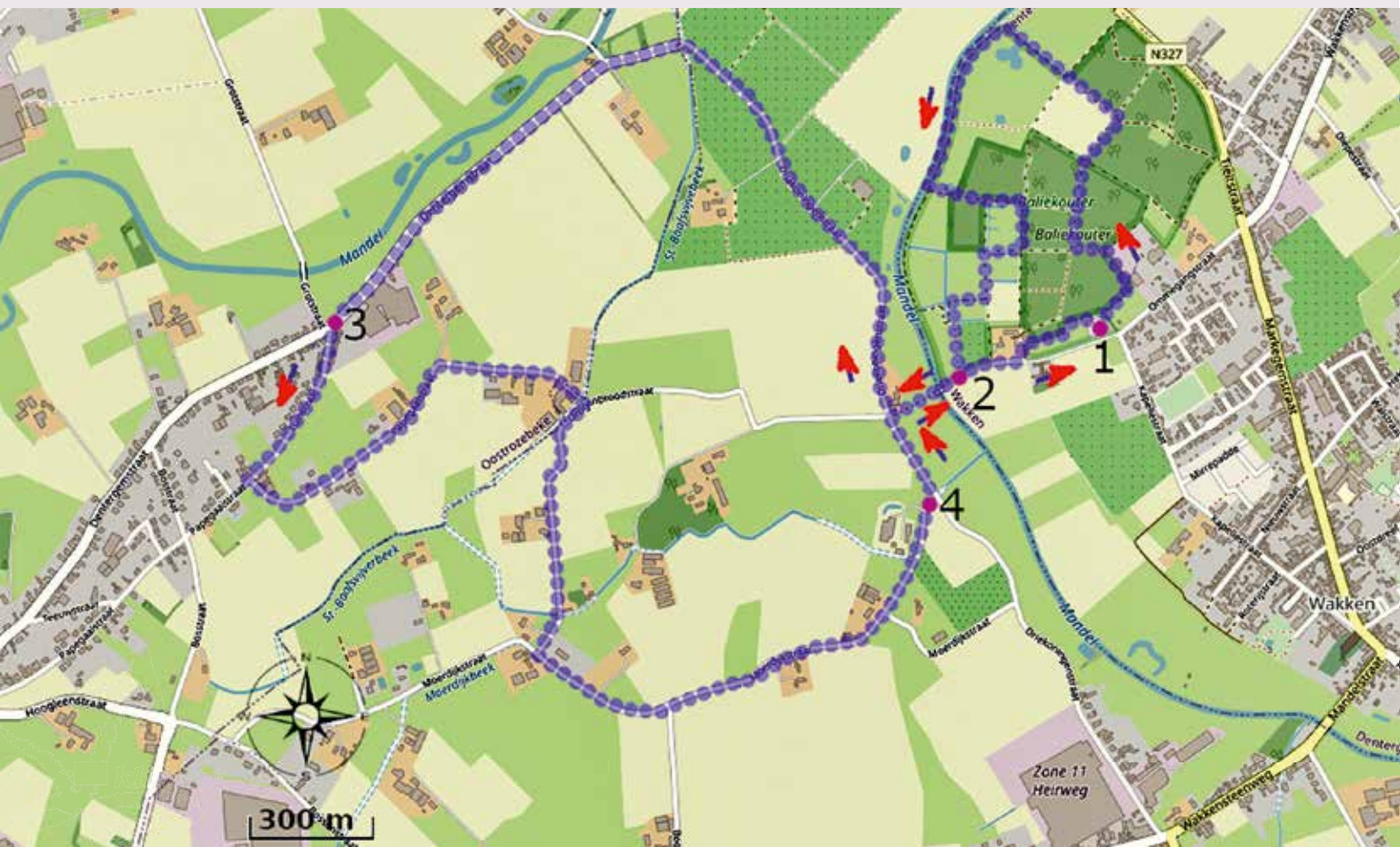
7

3 Sla links de Tuinstraat in. Sla na ongeveer 400 m links de Papegaaistraat in. In de verte rechts torent het bedrijf Unilin Bospan boven de horizon uit. Bemerkt dat de omgeving er vrij kaal uitziet.

Tweehonderd jaar geleden werd het landschap hier gekenmerkt door bosjes, hagen, knotbomen, boomgaarden en dreven. Let op het huis met nummer 83B in de Papegaaistraat. Een oude vlasfabriek werd er tot een woning omgebouwd. De schouw van de stookplaats valt onmiddellijk op. Je kan nog de oude rootputten zien. In die bunkers lagen de vlasstengels in het warme water in bundels te rotten. Na het roten werd het vlas uit de bunkers gehaald en in kapelletjes in de omringende weiden te drogen gezet.

Blijf de Papegaaistraat volgen tot aan de kruising met de Drogenbroodstraat. Stap de straat naar rechts in. De straat zal uiteindelijk op de Moerdijkstraat uitlopen ter hoogte van de kapel Onze Lieve Vrouw van Smarten (Een oude kapel uit 1790, die in 1950 na een aanrijding herbouwd werd). Sla de Moerdijkstraat naar links in. Negeer verder rechts Boone's dreef. We krijgen voor ons terug zicht op de kerk van Wakken. Als de Moerdijkstraat splitst, hou dan links. Wat verder links vind je de historische hoeve "t Blauw Kasteelke" of "Goet Ter Mandere". Let rechts op een typisch voorbeeld van "vertuining" of hoe waardevolle landbouwgrond voor een grote villatuin gaat dienen. Voorbeelden van "verpaarding" kom je verder eveneens tegen.

4 Sla de Driekoningenstraat links in. Sla na 220 m bij de kruising met de Drogenbroodstraat (bij Fietsknooppunt 8), de Ommegangstraat naar rechts in. Eenmaal voorbij het brugje over de Mandel zijn we terug bij de Baliekouter aanbeland. Je kan in het eet- en sfeercafé De Baliekouter nog een drankje en een hapje vinden vooraleer naar de parkeerplaats terug te keren (Zie kaart van de Baliekouter).

Weetjes

A. HET PROVINCIEDOMEIN DE BALIEKOUTER

is gelegen aan de Mandel (C). De naam baliekouter is afkomstig van een balie (of tol) op de weg tussen Tielt en Waregem. In 1993 werd het voormalige kasteeldomein overgenomen door de provincie. Het werd in 2004 opengesteld voor het publiek. Het gebied is 51 hectare groot waarvan 8 hectare bebost. De Baliekouter bestond grotendeels uit zand- en leemakkers. De weiden en akkers van de Mandelvallei behoorden vroeger tot de winterbedding van de Mandel. Geërodeerd zand, leem en klei werden tijdens winterse overstromingen afgezet. De lichtere klei- en leemdeeltjes werden verder buiten de bedding afgezet. Dat alluvium zorgde voor vruchtbare gronden. ⁸

Bij het bebossen werden uitsluitend inheemse bomen gebruikt, onder meer beuk, zomereik, zomerlinde, berk, abeel, schietwilg, es... Aan de bosrand werden struiken aangeplant: hondsroos, meidoorn, sleedoorn... De sleedoorn bloeit al in april, daar waar de meidoorn, zoals de naam het zegt, pas in mei zal gaan bloeien. Het zuidwestelijke deel blijft een open ruimte bestaande uit ecologisch beheerde weiden, die door het vee van boerderijen uit de streek begraaft worden. Aangelegde poelen zorgen voor de aanwezigheid van amfibieën. Eind april kunnen we langs de bosranden en heggen al genieten van de rozerode bloemen van de dagkoekoeksbloem.

B. BLOESEMWANDELINGEN IN DENTERGEM.

Elk voorjaar publiceert de gemeente Dentergem een reeks Bloesemwandelingen die je van de website van de gemeente kan downloaden. De tijdelijke wandelkaarten zijn eveneens vrij te verkrijgen in het bezoekerscentrum van de Baliekouter (Hoeve ter Mote). De wandelingen lopen deels over private gronden en zijn daardoor alleen maar geldig tijdens de periode dat de eigenaars toestemming hebben gegeven (meestal van half april tot half mei). De gemeente Dentergem dringt erop aan die tijdelijke toelating te respecteren.

C. DE MANDEL

diende honderden jaren geleden als een waterweg om goederen naar de Leie te verschepen ⁹. De kronkelende Mandel slibde regelmatig dicht en zorgde voor een lange reistijd. Daarom werd in 1840 besloten om het kanaal Roeselare-Leie (Ooigem) aan te leggen. In de naoorlogse jaren was de Mandel een open riool geworden door het lozen van het rootwater van het vlas. Door het ontbreken van een degelijke wetgeving werden nog veel andere zaken geloosd. Met de ruilverkaveling van Sint-Baafs-Vijve omstreeks 1980 werd de rivier in een strak rechtlijnig keurslijf gedwongen met het idee zo snel mogelijk water af te voeren en stroomopwaarts de voeten droog te houden en ze zo stroomafwaarts met de overlast op te zadelen. Enkele meanders bleven als afgesneden arm behouden. Het natuurlijk proces van het vruchtbaar maken van de gronden door overstroming werd door het recht trekken van de Mandel verstoord.

D. DE CATHARINAKAPEL

bevindt zich in de Ommegangstraat bij het inrijden van de parkeerplaats. De kapel wordt al in 1455 vermeld. De huidige vorm van de kapel dateert uit het eind van de 18de eeuw. De kapel diende voor de verering van de Heilige Catharina. Catharina van Alexandrië werd volgens de overlevering gemarteld op een rad met ijzeren pinnen. In de dorpskerk op het Wapenplein van Wakken bevindt zich een beeld van de Heilige Catharina waarbij haar hand op het rad rust. Het beeld in de kapel heeft dat attribuut niet. Het rad of het wiel heeft een dubbele betekenis gekregen. Het verwijst aan de ene kant naar het rad waarop ze gemarteld werd en aan de andere kant naar het Katrienewiel, een huidschimmel, die door zijn ronde vorm de indruk kan wekken dat er een worm onder de huid zit. Katrienewiel of ringworm is een gewone schimmelinfectie die zowel bij mensen als huisdieren kan optreden. De heilige Catharina werd aanbeden en vereerd om de infectie te voorkomen en te genezen. Nu en dan werd het beeld in een processie of een ommegang rondgedragen. De naam Ommegangstraat verwijst dus naar die processie.

